ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
F. G. JACOBS
της 24ης Οκτωβρίου 1996 *

1. Οι παρούσες υποθέσεις αφορούν την ποινική δίωξη κατά τεσσάρων ατόμων στη Γαλλία για εμπορία διαφόρων προϊόντων από χοιρινό κρέας τα οποία έφεραν μνεία της λέξεως «όρος» («montagne») ή των ορέων Lacaune. Οι γαλλικές αρχές ισχυρίσθηκαν ότι οι κατηγορούμενοι δεν είχαν λάβει τις απαιτούμενες κατά το γαλλικό δίκαιο άδειες για τη χρήση τέτοιου είδους ενδείξεως. Το ποινικό τμήμα του γαλλικού Cour de cassation ζητεί να μάθει αν η απαίτηση τέτοιων αδειών συνιστά παράβαση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων [1] (στο εξής: κανονισμός περί προελεύσεως ή, απλώς, κανονισμός), ή του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΚ. Δεν τέθηκαν ερωτήματα σχετικά με την οδηγία 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, η οποία αφορά τη γνωστοποίηση των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών [2], ή την οδηγία 79/112/ΕΟΚ του Συμβουλίου, η οποία αφορά την επισήμανση, παρουσίαση και διαφήμιση των τροφίμων [3].

Τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο

2. Από τις διατάξεις περί παραπομπής προκύπτει ότι και οι τέσσερις υποθέσεις αφορούν Γάλλους υπηκόους και γαλλικά προϊόντα. Η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι και οι τέσσερις αναιρεσείοντες της κύριας δίκης — ο Pistre, ο Milhau, ο Oberti και η Barthes — είναι Γάλλοι υπήκοοι, ότι διευθύνουν εταιρίες εγκατεστημένες στο Lacaune της Γαλλίας και ότι τα επίμαχα προϊόντα παρασκευάζονται στη Γαλλία από τις εταιρίες αυτές και διατίθενται μόνο στη γαλλική αγορά.

3. Τα επίμαχα προϊόντα είναι αλλαντικά. Διατίθενται στην αγορά υπό διάφορες ονομασίες, όλες δε οι ονομασίες αυτές περιλαμβάνουν κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο τη λέξη «montagne» ή μνεία μιας ορεινής περιοχής, επί παραδείγματι: «saucisson de montagne pur porc (...) séché à la montagne» [λουκάνικο ορεινών περιοχών από καθαρό χοιρινό κρέας (...) που έχει στεγνώσει στο βουνό] και «saucisson Monts de Lacaune» (λουκάνικο Monts de Lacaune). Και οι τέσσερις αναιρεσείοντες διώχθηκαν ποινικώς από τις γαλλικές αρχές διότι το 1991 διέθεσαν στην αγορά τα προϊόντα χωρίς να έχουν λάβει την απαιτούμενη από το γαλλικό δίκαιο άδεια για τη χρήση τέτοιων ονομασιών.

4. Οι επίμαχες εθνικές διατάξεις είναι τα άρθρα 11 και 13 του νόμου της 1ης Αυγούστου 1905 [4], το άρθρο 3 του διατάγματος

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

1 — ΕΕ 1992, L 208, σ. 1.

2 — Οδηγία του Συμβουλίου της 28ης Μαρτίου 1983 για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών (ΕΕ 1983, L 109, σ. 8).

3 — Οδηγία του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1978 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 33).

4 — Ήδη περιληφθέντα στον «Code de la Consommation» (Αγορανομικό Κώδικα) βάσει του νόμου 93-949 της 26ης Ιουλίου 1993, *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας* της 27ης Ιουλίου 1993.

84-1147, της 7ης Δεκεμβρίου 1984 [5] (στο εξής: διάταγμα 84-1147), ο νόμος 85-30, της 9ης Ιανουαρίου 1985, περί της αναπτύξεως και προστασίας των ορεινών περιοχών [6] (στο εξής: νόμος 85-30), και το διάταγμα 88-194, της 26ης Φεβρουαρίου 1988, περί καθορισμού των προϋποθέσεων για τη χρήση της ενδείξεως προελεύσεως «montagne» στα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα [7] (στο εξής: διάταγμα 88-194). Κατά τον χρόνο που διαπράχθηκαν τα προβαλλόμενα ποινικά αδικήματα, η νομοθεσία αυτή είχε ως εξής.

5. Το άρθρο 3 του διατάγματος 84-1147 όριζε, μεταξύ άλλων, ότι η επισήμανση των τροφίμων δεν πρέπει να είναι ικανή να προκαλέσει σύγχυση στον αγοραστή ή τον καταναλωτή, ιδίως όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του τροφίμου και, ειδικότερα, τη φύση του, την ταυτότητά του, τις ιδιότητές του, τη σύνθεσή του, την ποσότητά του, τον χρόνο και τον τρόπο διατηρήσεώς του, την καταγωγή ή την προέλευσή του ή τη μέθοδο παραγωγής του.

6. Ο νόμος 85-30 και το διάταγμα 88-194 θέσπισαν σύστημα χορηγήσεως αδείας για τα προϊόντα που φέρουν ένδειξη ορεινής προελεύσεως. Το άρθρο 3 του νόμου 85-30 καθόριζε την έννοια της φράσεως «ορεινή περιοχή». Το άρθρο 3 όριζε κατ' ουσίαν ότι οι ορεινές περιοχές χαρακτηρίζονταν από σημαντικά μειονεκτήματα οφειλόμενα στις εξαιρετικά δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες και/ή στο ότι η ύπαρξη απόκρημνων πλαγιών καθιστά δυσχερέστερη την καλλιέργεια της γης. Το άρθρο αυτό όριζε ότι κάθε περιοχή θα καθοριζόταν με κοινή υπουργική απόφαση. Το άρθρο 4 καθόριζε τις ορεινές περιοχές στα υπερπόντια διαμερίσματα της Γαλλίας αναλόγως του υψομέτρου ή του πόσο απόκρημνες είναι οι πλαγιές.

7. Το άρθρο 5 όριζε ότι στη μητροπολιτική Γαλλία κάθε ορεινή περιοχή και οι αμέσως γειτνιάζουσες προς αυτήν περιοχές, οι οποίες αποτελούν μαζί με την ορεινή περιοχή μία και μόνη γεωγραφική, οικονομική και κοινωνική ενότητα, συνιστούν μια ορεινή ζώνη. Το άρθρο αυτό απαριθμεί τις εξής ορεινές ζώνες: «Alpes du Nord, Alpes du Sud, Corse, Massif central, Massif jurassien, Pyrénées et Massif vosgien». Ο καθορισμός των ορίων κάθε ορεινής ζώνης θα γινόταν με διάταγμα.

8. Το άρθρο 34 όριζε, συνοπτικώς, ότι η ένδειξη προελεύσεως «montagne» και οι συγκεκριμένες γεωγραφικές αναφορές σε ορεινές περιοχές προστατεύονται. Το άρθρο αυτό όριζε επίσης ότι τέτοιες ενδείξεις και μνείες μπορούσαν να χρησιμοποιούνται για όλα τα διατιθέμενα στην αγορά προϊόντα, μόνον υπό τις καθοριζόμενες με διάταγμα προϋποθέσεις. Το διάταγμα αυτό θα καθόριζε, ειδικότερα, τις μεθόδους παρασκευής, τον τόπο παρασκευής και την προέλευση των πρώτων υλών.

9. Το διάταγμα 88-194 εκδόθηκε προς εκτέλεση του νόμου 85-30. Το άρθρο 2 του διατάγματος αυτού όριζε ότι, κατά γενικό κανόνα, τα διάφορα στάδια παραγωγής έπρεπε να διεξάγονται στις ορεινές περιοχές και οι πρώτες ύλες έπρεπε να προέρχονται από τις περιοχές αυτές. Εντούτοις, το άρθρο 3 επέτρεπε ορισμένες παρεκκλίσεις

5 — *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας* της 21ης Δεκεμβρίου 1984, σ. 3925.

6 — *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας* της 10ης Ιανουαρίου 1985, σ. 320.

7 — *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας* της 27ης Φεβρουαρίου 1988, σ. 2747.

από την υποχρέωση περιορισμού της παραγωγικής διαδικασίας σε συγκεκριμένο τόπο. Επί παραδείγματι, ήταν επιτρεπτό οι πρώτες ύλες να προέρχονται από τόπο εκτός της γεωγραφικής περιοχής εάν, για φυσικούς λόγους, δεν παράγονταν στην περιοχή αυτή. Το άρθρο 4 όριζε κατ' ουσίαν ότι τα προϊόντα έπρεπε να παρασκευάζονται σύμφωνα με τις μεθόδους που καθορίζονταν με κοινές υπουργικές αποφάσεις του Υπουργού Γεωργίας και του αρμόδιου για την προστασία του καταναλωτή υπουργού. Τα διατάγματα αυτά θα εκδίδονταν κατόπιν συμβουλευτικής γνώμης της Εθνικής Επιτροπής Επισημάνσεως και των Περιφερειακών Επιτροπών για τρόφιμα ποιότητας. Όσον αφορά τα αλλαντικά, τα διατάγματα αυτά θα καθόριζαν τις πρώτες ύλες που μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν· τη μέθοδο τεμαχισμού, αφαιρέσεως των οστών, αλέσεως και καθαρισμού· τη μέθοδο αλατίσματος, στεγνώματος ή καπνίσματος· τα αναμιγνυόμενα συστατικά και τη μέθοδο παρασκευής.

10. Το άρθρο 5 όριζε ότι η άδεια για τη χρήση της ενδείξεως προελεύσεως «montagne» ή άλλης γεωγραφικής ενδείξεως συγκεκριμένης ορεινής περιοχής χορηγείται με κοινή υπουργική απόφαση. Η απόφαση αυτή εκδίδεται από τον Υπουργό Γεωργίας και τον αρμόδιο για την προστασία του καταναλωτή υπουργό, κατόπιν συμβουλευτικής γνώμης της Περιφερειακής Επιτροπής για τρόφιμα ποιότητας. Το άρθρο 5 όριζε επίσης ότι ο κάτοχος της αδείας οφείλει να θέσει επί των προϊόντων του διακριτική ένδειξη καθοριζόμενη από τον Υπουργό Γεωργίας.

11. Η Γαλλική Κυβέρνηση δέχεται ότι η ανωτέρω νομοθεσία θα μπορούσε, θεωρητικώς, να εφαρμόζεται στα εισαγόμενα προϊόντα, αλλά ισχυρίζεται ότι τούτο δεν συμβαίνει στην πράξη.

Η διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων

12. Οι αναιρεσείοντες κλητεύθηκαν ενώπιον του tribunal de police de Castres, κατηγορούμενοι ότι διέθεσαν στην αγορά προϊόντα που έφεραν επισήμανση «ικανή να προκαλέσει σύγχυση στον αγοραστή ή τον καταναλωτή, ιδίως όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του τροφίμου και, ειδικότερα, όσον αφορά (...) τις ιδιότητές του, κατά παράβαση του άρθρου 3 του διατάγματος 84-1147, της 7ης Δεκεμβρίου 1984, περί της επισημάνσεως και παρουσιάσεως των τροφίμων» [8], καθώς και του νόμου 85-30 και του διατάγματος 88-194. Το tribunal de police έκρινε ότι η ποινική δίωξη ήταν παράνομη. Η υποχρέωση της κατοχής αδείας για τη χρήση του όρου «provenance montagne» («ορεινή προέλευση») συνιστούσε μέτρο αποτελέσματος ισοδυνάμου προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών, κατά παράβαση των άρθρων 3, 5 και 30 της Συνθήκης, οι δε άδειες δεν μπορούσαν να απαιτούνται για τα εγχώρια προϊόντα λόγω κινδύνου αντιστρόφου δυσμενούς διακρίσεως. Ως εκ τούτου, το tribunal de police αθώωσε τους αναιρεσείοντες. Ωστόσο, κατόπιν εφέσεως της εισαγγελικής αρχής, το cour d'appel αποφάνθηκε ότι, μολονότι οι επίμαχες διατάξεις περιορίζουν τη χρήση της ενδείξεως γεωγραφικής προελεύσεως σε ορισμένα εγχώρια προϊόντα, δεν παρεμποδίζουν τις εισαγωγές, παρά τη διαφορετική μεταχείριση μεταξύ εγχωρίων και εισαγομένων προϊόντων την οποία συνεπάγονται. Το cour d'appel κατέληξε στην κρίση ότι ο ισχυρισμός περί αντιστρόφου δυσμενούς διακρίσεως ήταν αβάσιμος.

8 — Προπαρατεθέν στην υποσημείωση 5.

13. Κατόπιν αυτού, οι αναιρεσείοντες υπέβαλαν αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Cour de cassation. Το Cour de cassation έκρινε ότι το cour d'appel έσφαλε διαπιστώνοντας ότι δεν συντρέχει παράβαση του άρθρου 30 διότι: α) διατύπωσε το σκεπτικό ότι σκοπός των γαλλικών κανόνων ήταν η προστασία των συμφερόντων των παραγωγών από τον αθέμιτο ανταγωνισμό και η προστασία των καταναλωτών από ενδείξεις που θα μπορούσαν να τους παραπλανήσουν, χωρίς να εξετάσει μήπως ο σκοπός αυτός θα μπορούσε να επιτευχθεί με τον έλεγχο του αληθούς της επισημάνσεως και β) η Συνθήκη απαγορεύει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν διακρίσεις εις βάρος των εισαγομένων προϊόντων και το cour d'appel δέχθηκε ρητώς ότι οι εν λόγω κανόνες θεσπίζουν τέτοια διάκριση. Το Cour de cassation επισήμανε επίσης ότι ο κανονισμός περί προλεύσεως, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 26 Ιουλίου 1993, θέσπισε ειδική διαδικασία κοινοτικής εγκρίσεως των υφισταμένων γεωγραφικών ενδείξεων και ονομασιών προελεύσεως. Το Cour de cassation διερωτήθηκε αν ο νόμος 85-30 και το διάταγμα 88-194 συμβιβάζονται με τον κανονισμό αυτό, δεδομένου ότι οι βάσει του κανονισμού προϋποθέσεις προστασίας είναι πιο περιοριστικές από τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για τη χορήγηση γαλλικής αδείας.

14. Ως εκ τούτου, το Cour de cassation υπέβαλε προς το Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα: «Απαγορεύουν οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92, της 14ης Ιουλίου 1992, την εφαρμογή διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας, όπως αυτών που περιέχονται από τον νόμο 85-30 της 9ης Ιανουαρίου 1985 και στο προς εκτέλεσή του εκδοθέν διάταγμα 88-194 της 26ης Φεβρουαρίου 1988;»

Ο κανονισμός περί προελεύσεως

15. Ο κανονισμός περί προελεύσεως, ο οποίος βασίζεται στο άρθρο 43 της Συνθήκης, σκοπεί, κατά το προοίμιό του, στη θέσπιση ειδικών κανόνων σε σχέση με την οδηγία 79/112, η οποία αφορά την επισήμανση, παρουσίαση και διαφήμιση των τροφίμων [9]. Η οδηγία αυτή εναρμονίζει τις επιταγές που αφορούν την επισήμανση, προκειμένου να διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των τροφίμων μεταξύ κρατών μελών. Τα κράτη μέλη δεν δύνανται να απαγορεύσουν το εμπόριο προϊόντων τα οποία ανταποκρίνονται προς τους κανόνες της οδηγίας, υπό την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η προστασία των ενδείξεων προελεύσεως και των καταχωρισμένων ονομασιών προελεύσεως (άρθρο 15). Ωστόσο, η οδηγία επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να θεσπίσουν κανόνες για την πρόληψη της παραπλανητικής πληροφορήσεως, περιλαμβανομένης της πληροφορήσεως σχετικά με την καταγωγή ή την προέλευση (άρθρο 2). Πριν από την έκδοση του κανονισμού περί προελεύσεως, οι ονομασίες προελεύσεως και οι ενδείξεις προελεύσεως δεν διέποντο από την κοινοτική νομοθεσία και οι εισαγωγές μπορούσαν να απαγορεύονται για λόγους προστασίας τέτοιων ονομασιών ή ενδείξεων, υπό την επιφύλαξη μόνον των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης.

16. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού περί προελεύσεως, ο κύριος σκοπός του κανονισμού αυτού είναι να θεσπίσει σύστημα καταχωρίσεως σε κοινοτικό επίπεδο για την «κοινοτική προστασία

9 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 3.

των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων».

17. Ο γενικός ορισμός των εννοιών «ονομασία προελεύσεως» και «γεωγραφική ένδειξη», περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2 του κανονισμού [10]:

«α) ονομασία προέλευσης: το όνομα μιας περιοχής, ενός συγκεκριμένου τόπου ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μιας χώρας, το οποίο χρησιμοποιείται στην περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου:

— που κατάγεται από αυτή την περιοχή, το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα αυτή

και

— του οποίου η ποιότητα ή τα χαρακτηριστικά οφείλονται κυρίως ή αποκλειστικά στο γεωγραφικό περιβάλλον, που περιλαμβάνει τους φυσικούς και ανθρώπινους παράγοντες, και του οποίου η παραγωγή, η μεταποίηση και η επεξεργασία λαμβάνουν χώρα στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή·

β) γεωγραφική ένδειξη: το όνομα μιας περιοχής, ενός συγκεκριμένου τόπου ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μιας χώρας, το οποίο χρησιμοποιείται στην περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου:

— που κατάγεται από την περιοχή αυτή, το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα αυτή

και

— του οποίου μια συγκεκριμένη ποιότητα, η φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό μπορούν να αποδοθούν στη γεωγραφική αυτή καταγωγή και του οποίου η παραγωγή ή/και η μεταποίηση ή/και η επεξεργασία πραγματοποιούνται στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή.»

18. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, καθορίζει ποιος μπορεί να υποβάλει αίτηση καταχωρίσεως:

«Αίτηση καταχώρισης μπορεί να υποβάλει μόνο μια ομάδα ή, υπό ορισμένες προϋποθέσεις που θα καθοριστούν με τη διαδικασία του άρθρου 15, ένα νομικό ή φυσικό πρόσωπο.

10 — Πρβλ. την ανάλυση της εννοίας των ενδείξεων προελεύσεως και ονομασιών προελεύσεως στην απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου 1992, C-3/91, Exportur (Συλλογή 1992, σ. I-5529, σκέψη 11).

Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως "ομάδα" νοείται, ανεξάρτητα από τη νομική μορφή ή σύνθεση, κάθε οργάνωση παραγωγών ή/και μεταποιητών τους οποίους αφορά το ίδιο γεωργικό προϊόν ή τρόφιμο. Στην ομάδα μπορούν να συμμετέχουν και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.»

19. Ωστόσο, το άρθρο 1 του εκτελεστικού κανονισμού της Επιτροπής [11] ορίζει ότι η αίτηση μπορεί να υποβληθεί από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο «σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, εφόσον πρόκειται για τον μοναδικό παραγωγό που υπάρχει στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή κατά τη στιγμή υποβολής της αίτησης αυτής».

20. Οι αιτήσεις καταχωρίσεως υποβάλλονται στην Επιτροπή μέσω των κρατών μελών [12]. Αν η Επιτροπή φρονεί ότι η κοινοποιηθείσα ονομασία πληροί τις προϋποθέσεις προστασίας, δημοσιεύει στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* τα λεπτομερή στοιχεία της αιτήσεως [13]. Κάθε κράτος μέλος και κάθε «φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εφόσον έχει έννομο συμφέρον» μπορεί να προβάλει ένσταση κατά της προτεινομένης καταχωρίσεως [14]. Λεπτομερείς κανόνες διέπουν τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται μετά την υποβολή της ενστάσεως [15].

21. Βάσει του άρθρου 8 του κανονισμού περί προελεύσεως, «οι ενδείξεις "ΠΟΠ" [προστατευόμενη ονομασία προελεύσεως], "ΠΓΕ" [προστατευόμενη γεγραφική ένδειξη] ή οι ισοδύναμες παραδοσιακές εθνικές ενδείξεις δεν μπορούν να αναγράφονται παρά μόνον στα προϊόντα που συμφωνούν με τον (...) κανονισμό.»

22. Η φύση της προστασίας την οποία παρέχει η πραγματοποιουμένη κατά τον κανονισμό καταχώριση εκτίθεται στο άρθρο 13, παράγραφος 1. Το άρθρο αυτό ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Οι καταχωρισμένες ονομασίες προέλευσης προστατεύονται από:

α) οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση εμπορική χρήση μιας καταχωρισμένης ονομασίας για προϊόντα που δεν καλύπτονται από την καταχώριση, εφόσον τα προϊόντα αυτά είναι συγκρίσιμα με τα προϊόντα που έχουν καταχωριστεί με την ονομασία αυτή ή εφόσον η χρήση αυτή αποτελεί εκμετάλλευση της φήμης της προστατευόμενης ονομασίας·

11 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2037/93 της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 (ΕΕ 1993, L 185, σ. 5).

12 — Άρθρο 5 του κανονισμού περί προελεύσεως.

13 — Άρθρο 6 του κανονισμού περί προελεύσεως.

14 — Άρθρο 7 του κανονισμού περί προελεύσεως.

15 — Άρθρα 7, παράγραφος 5, και 15 του κανονισμού περί προελεύσεως.

β) κάθε αντιποίηση, απομίμηση ή υπαινιγμό, ακόμη και αν αναφέρεται η πραγματική καταγωγή του προϊόντος ή εάν η προστατευόμενη ονομασία χρησιμοποιείται σε μετάφραση ή συνοδεύεται από εκφράσεις όπως "είδος", "τύπος", "μέθοδος", "τρόπος", "απομίμηση" ή παρόμοιες·

γ) οποιαδήποτε άλλη ψευδή ή απατηλή ένδειξη τόσο όσον αφορά την προέλευση, την καταγωγή, τη φύση ή τις ουσιαστικές ιδιότητες του προϊόντος, αναγραφόμενη στη συσκευασία ή το περιτύλιγμα, στο διαφημιστικό υλικό ή σε έγγραφα που αφορούν το συγκεκριμένο προϊόν, καθώς και τη χρησιμοποίηση για τη συσκευασία του προϊόντος δοχείου που μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένη εντύπωση ως προς την καταγωγή του·

δ) οποιαδήποτε άλλη πρακτική ικανή να παραπλανήσει το κοινό όσον αφορά την πραγματική καταγωγή του προϊόντος.

(...)»

23. Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού, τα κράτη μέλη όφειλαν «εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού (...) [να] ανακοινώνουν στην Επιτροπή ποιες από τις νομίμως προστατευόμενες ονομασίες τους ή, στα κράτη μέλη που δεν υπάρχει σύστημα προστασίας, ποιες από τις ονομασίες που έχουν καθιερωθεί με τη χρήση επιθυμούν να καταχωρίσουν δυνάμει του παρόντος κανονισμού». Επιπλέον, το άρθρο 17, παράγραφος 3, ορίζει ότι: «Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν την εθνική προστασία των ονομασιών που ανακοινώνονται σύμφωνα με την παράγραφο 1 μέχρι την ημερομηνία που θα ληφθεί απόφαση για την καταχώριση.»

24. Ο κανονισμός τέθηκε σε ισχύ στις 26 Ιουλίου 1993.

25. Υπάρχουν τρεις πιθανοί λόγοι για τους οποίους ο κανονισμός ενδέχεται να μην απαγορεύει την εφαρμογή των επίμαχων διατάξεων του γαλλικού δικαίου:

— πρώτον, ο κανονισμός τέθηκε σε ισχύ στις 26 Ιουλίου 1993, δηλαδή αφού είχαν διαπραχθεί τα προσαπτόμενα ποινικά αδικήματα·

— δεύτερον, αν, όπως ισχυρίζεται η Ιταλική Κυβέρνηση, ο κανονισμός προβλέπει απλώς ένα προαιρετικό πρόσθετο σύστημα προστασίας σε κοινοτικό επίπεδο και, ως εκ τούτου, δεν απαγορεύεται στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ εθνικά μέτρα·

— τρίτον, αν ο γαλλικός νόμος δεν εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

26. Η εφαρμογή του κανονισμού δεν μπορεί να αποκλεισθεί άνευ δισταγμού απλώς και μόνον διότι αυτός δεν είχε τεθεί σε ισχύ κατά τον χρόνο που διαπράχθηκαν τα προσαπτόμενα ποινικά αδικήματα. Τούτο διότι έχει ενδεχομένως εφαρμογή ένας κανόνας του γαλλικού δικαίου κατά τον οποίο ο νέος νόμος, ο οποίος θεσπίζεται μετά την προσαπτομένη διάπραξη ποινικού αδικήματος και ο οποίος είναι ευμενέστερος για τον κατηγορούμενο, μπορεί να έχει αναδρομικό αποτέλεσμα υπέρ του κατηγορουμένου. Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση που έθεσε το Δικαστήριο στις παρούσες υποθέσεις, η Γαλλική Κυβέρνηση επιβεβαίωσε ότι τούτο ισχύει κατά το γαλλικό δίκαιο [16]. Η Γαλλική Κυβέρνηση επισήμανε ότι η θέση του κανονισμού σε ισχύ θα παράγει τα ίδια αποτελέσματα με τη θέσπιση ευμενεστέρων ποινικών διατάξεων, εάν η συνέπεια της θέσεώς του σε ισχύ είναι ότι ο νόμος 85-30 και το διάταγμα 88-194 καθίστανται ασυμβίβαστα με το κοινοτικό δίκαιο. Συνεπώς, είναι αναγκαίο να εξετασθεί το αποτέλεσμα του κανονισμού [17].

27. Όσον αφορά το δεύτερο ζήτημα, δηλαδή το προβαλλόμενο δικαίωμα διατηρήσεως της βάσει του εθνικού δικαίου προστασίας, κρίσιμο είναι το άρθρο 17 του κανονισμού περί προελεύσεως. Όπως εκτίθεται στην παράγραφο 23 ανωτέρω, το άρθρο αυτό ορίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλουν αίτηση καταχωρίσεως των προστατευομένων σε εθνικό επίπεδο ονομασιών εντός έξι μηνών από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του κανονισμού και ότι η προστασία σε εθνικό επίπεδο μπορεί να διατηρηθεί μέχρι την ημερομηνία που θα ληφθεί απόφαση για την καταχώριση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τούτο σημαίνει ότι ο κανονισμός δεν αφήνει περιθώριο για εθνικά μέτρα. Στην ανακοίνωσή της σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού [18], η Επιτροπή δηλώνει ότι «οι προστατευόμενες ονομασίες σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες δεν θα ανακοινωθούν εντός προθεσμίας έξι μηνών, καθώς επίσης και εκείνες οι οποίες, αν και ανακοινώθηκαν, αποτέλεσαν αντικείμενο αποφάσεως μη καταχώρισης, παύουν να προστατεύονται». Ωστόσο, η Ιταλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται το αντίθετο. Σύμφωνα με ένα σχόλιο, «η σχέση μεταξύ του κανονισμού και της σε εθνικό επίπεδο προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων δεν αντιμετωπίζεται στον κανονισμό και το ζήτημα παραμένει ανοικτό» [19].

28. Ωστόσο, δεν θεωρώ ότι είναι αναγκαίο να λάβω θέση επί του ζητήματος αυτού όσον αφορά τις παρούσες υποθέσεις, αλλά θα παρατηρήσω μόνον ότι, κατά την άποψή μου, ο κανονισμός δεν έχει ως αποτέλεσμα να καθιστά αυτομάτως άκυρο κάθε είδος γεωγραφικής ενδείξεως που δεν εμπίπτει στους οικείους ορισμούς της

16 — Η Γαλλική Κυβέρνηση παρέθεσε τις αποφάσεις του ποινικού τμήματος του Cour de cassation της 25ης Ιανουαρίου 1988, της 8ης Φεβρουαρίου 1988, της 10ης Οκτωβρίου 1988, της 13ης Φεβρουαρίου 1989 και της 8ης Μαρτίου 1993.

17 — Το γεγονός ότι μια διάταξη του κοινοτικού δικαίου μπορεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, να έχει αναδρομικό αποτέλεσμα μέσω του εθνικού δικαίου δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να δώσει απάντηση σε ερώτημα που αφορά την έννοια της διατάξεως αυτής· με το ερώτημα αυτό δεν ζητείται από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει τη διάταξη εκτός του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, κατά τον τρόπο που θα εξετάσω στις παραγράφους 32 έως 42 κατωτέρω. Το ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο στην παρούσα περίπτωση επιβεβαιώνεται από τις αποφάσεις του της 23ης Φεβρουαρίου 1995 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-358/93 και C-416/93, Bordessa κ.λπ. (Συλλογή 1995, σ. I-361, σκέψεις 8 έως 10), και της 14ης Δεκεμβρίου 1995 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-163/94, C-165/94 και C-250/94, Sanz de Lera κ.λπ. (Συλλογή 1995, σ. I-4821, σκέψεις 13 έως 15). Βλ. επίσης την απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-341/94 Allain (Συλλογή 1996, σ. I-4631, σκέψεις 9 έως 13).

18 — Ανακοίνωση προς τους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες σχετικά με τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων αναφορικά με την απλοποιημένη διαδικασία καταχώρισης σε κοινοτικό επίπεδο προβλέπεται από το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 (ΕΕ 1993, C 273, σ. 4).

19 — Beier και Knaak: «The Protection of Direct and Indirect Geographical Indications of Source in Germany and the European Community», *IIC*, τόμος 25, αριθ. 1/1994.

«ονομασίας προελεύσεως» και της «γεωγραφικής ενδείξεως». Είναι σαφές, κατά την άποψή μου — την οποία συμμερίζεται τόσο η Γαλλική Κυβέρνηση όσο και η Επιτροπή —, ότι οι γαλλικοί κανόνες δεν εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν σε κανέναν από τους δύο ορισμούς.

29. Η λέξη «montagne» ή «provenance montagne» έχει τελείως διαφορετικό χαρακτήρα. Συνεπώς, δεν μπορεί να εξομοιωθεί προς ορισμένη περιοχή (κατά τη διατύπωση του κανονισμού, «μια περιοχή, ένα συγκεκριμένο τόπο ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μια χώρα»). Επιπλέον, η γαλλική νομοθεσία θεωρεί ότι η έννοια της λέξεως «montagne» ή «provenance montagne» μπορεί να περιλαμβάνει γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα όλων των σχετικών ειδών. Το διάταγμα 88-194 καλύπτει κάθε είδους προϊόντα κρέατος, κάθε είδους γαλακτοκομικά προϊόντα, τα οινοπνευματώδη ποτά, τα φρούτα, λαχανικά και φυτά, και το μέλι. Είναι αληθές ότι οι άδειες χορηγούνται, βάσει της νομοθεσίας, για συγκεκριμένα προϊόντα, αλλά η ονομασία «montagne» ή «provenance montagne» παραμένει γενική. Έτσι, πρόκειται για ένα είδος ονομασίας εντελώς διαφορετικό πολύ από τις ονομασίες που αφορά ο κανονισμός περί προελεύσεως, όπως προκύπτει από τον πρώτο κατάλογο ονομασιών που καταχωρίστηκαν βάσει του κανονισμού αυτού [20]. Όλες οι ονομασίες είναι ειδικότατες μεταξύ δε αυτών περιλαμβάνονται, κατά τυχαία επιλογή, οι ονομασίες Orkney beef (Ηνωμένο Βασίλειο), jambon d'Ardennes (Βέλγιο), τυρί Roquefort (Γαλλία) και Jersey Royal Potatoes (Ηνωμένο Βασίλειο). Η λέξη «montagne», ακόμη και όταν χρησιμοποιείται για συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων, δεν θα άρμοζε να περιληφθεί σε τέτοιο κατάλογο.

30. Όπως ισχυρίζονται η Επιτροπή και η Γαλλία, η γαλλική νομοθεσία φαίνεται να αποτελεί περισσότερο μέτρο ποιοτικού ελέγχου παρά μέτρο που αφορά την προέλευση υπό την παραδοσιακή έννοια. Βεβαίως, η ονομασία «Monts de Lacaune» αποτελεί το όνομα μιας συγκεκριμένης ορεινής περιοχής και, ως εκ τούτου, θα μπορούσε να καταχωριστεί βάσει του κανονισμού, εφόσον τα χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου προϊόντος συνδέονται με την περιοχή αυτή κατά τρόπο που πληροί τις προϋποθέσεις του κανονισμού [21]. Ωστόσο, φαίνεται ότι ο σύνδεσμος αυτός δεν είναι αναγκαία προϋπόθεση της χορηγήσεως αδείας για μια τέτοια ονομασία βάσει της γαλλικής νομοθεσίας. Πράγματι, η ονομασία «Monts de Lacaune» προφανώς δεν προστατεύεται αφ' εαυτής, αλλά μόνον καθόσον υποδηλώνει ορεινή προέλευση.

31. Συνεπώς, καταλήγω ότι ο κανονισμός περί προελεύσεως δεν έχει εφαρμογή στις παρούσες υποθέσεις.

20 — Παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) 1107/96, της 12ης Ιουνίου 1996, σχετικά με την καταχώριση των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 (ΕΕ 1996, L 148, σ. 1).

21 — Βλ., επί παραδείγματι, την καταχώριση του «Cerezas de la Montaña de Alicante» (ΠΓΕ) (ΕΕ 1996, L 148, σ. 8).

Το άρθρο 30

32. Το εθνικό δικαστήριο ερωτά επίσης αν η επίμαχη στις παρούσες υποθέσεις νομοθεσία αντιβαίνει στο άρθρο 30 της Συνθήκης. Η Γαλλική Κυβέρνηση ομολογεί ότι ναι μεν θεωρητικώς η γαλλική νομοθεσία έχει πράγματι εφαρμογή στα εισαγόμενα προϊόντα, τούτο όμως δεν συμβαίνει στην πράξη. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η διατύπωση της νομοθεσίας καθιστά αδύνατη τη χορήγηση των αναγκαίων αδειών για προϊόντα καταγόμενα από περιοχές εκτός Γαλλίας. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, οσάκις ορισμένος νόμος αντιβαίνει στο δίκαιο, η παράβαση αυτή δεν θεραπεύεται απλώς και μόνον με την πρακτική των διοικητικών αρχών.

33. Ωστόσο, πρέπει κατ' αρχάς να παρατηρηθεί ότι τα πραγματικά περιστατικά των υπό κρίση υποθέσεων προφανώς περιορίζονται μόνο στην εθνική επικράτεια. Σε κάθε μία από τις τέσσερις υποθέσεις διώκεται ένας Γάλλος υπήκοος διότι δεν έλαβε την απαραίτητη άδεια για προϊόντα παραγόμενα στη Γαλλία και διατιθέμενα μόνο στη γαλλική επικράτεια. Όπως παρατήρησε η Γαλλική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, από κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν προκύπτει ότι κάποιο συστατικό εισάγεται από άλλα κράτη μέλη. Αποτελεί παγία νομολογία ότι δεν στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 30 σε αμιγώς εσωτερικές καταστάσεις. Με την απόφαση Waterkeyn κ.λπ. [22], επί παραδείγματι, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η προηγούμενη κρίση του στην απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας [23], ότι δηλαδή ένας γαλλικός νόμος αντέβαινε προς το άρθρο 30, ίσχυε μόνον καθόσον ο νόμος αυτός είχε εφαρμογή στα εισαγόμενα προϊόντα και ότι το άρθρο 30 δεν έθιγε τον νόμο καθόσον αυτός είχε εφαρμογή στα εγχώρια προϊόντα. Ομοίως, με την απόφαση Oosthoek's Uitgeversmaatschappij [24], η οποία αφορούσε εγκυκλοπαίδειες, των οποίων η στοιχειοθεσία και η εκτύπωση γινόταν εν μέρει στην Ολλανδία από την Oosthoek και εν μέρει στο Βέλγιο από μια θυγατρική της Oosthoek, το Δικαστήριο έκρινε ότι «η εφαρμογή της ολλανδικής νομοθεσίας στην πώληση στις Κάτω Χώρες εγκυκλοπαιδειών που εκτυπώνονται στις Κάτω Χώρες πράγματι δεν έχει καμία σχέση με την εισαγωγή ή εξαγωγή των εμπορευμάτων και επομένως δεν εμπίπτει στο πεδίο των άρθρων 30 και 34. Πάντως, στην περίπτωση της πωλήσεως στις Κάτω Χώρες εγκυκλοπαιδειών που εκτυπώνονται στο Βέλγιο και της πωλήσεως σε άλλα κράτη μέλη εγκυκλοπαιδειών που εκτυπώνονται στις Κάτω Χώρες, πρόκειται για πράξεις του ενδοκοινοτικού εμπορίου» [25].

34. Δεδομένου ότι στις παρούσες υποθέσεις πρόκειται μόνο περί εγχωρίων προϊόντων, είναι αναγκαίο να εξετασθεί αν το Δικαστήριο πρέπει να απαντήσει στο σχετικό με το άρθρο 30 ερώτημα όσον αφορά την εφαρμογή του στα εισαγόμενα προϊόντα. Είναι σαφές ότι το Δικαστήριο δύναται και πρέπει να αποφανθεί ότι το άρθρο 30 δεν έχει εφαρμογή σε καταστάσεις αμιγώς εσωτερικές, υπό την έννοια ότι οι καταστάσεις αυτές αφορούν μόνον εγχώρια προϊόντα διατιθέμενα εντός της εθνικής επικρατείας. Ωστόσο, το ερώτημα που υπέβαλε το

22 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1982 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 314/81, 315/81, 316/81 και 83/82 (Συλλογή 1982, σ. 4337).

23 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1980, 152/78 (Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 509).

24 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1982, 286/81 (Συλλογή 1982, σ. 4575).

25 — Σκέψη 9 της αποφάσεως.

εθνικό δικαστήριο έχει γενική διατύπωση και δεν περιορίζεται ρητώς στις συγκεκριμένες περιστάσεις των παρουσών υποθέσεων. Συνεπώς, το Δικαστήριο είναι ελεύθερο να δώσει στο ερώτημα απάντηση στο ίδιο πνεύμα με τις αποφάσεις του στις υποθέσεις Waterkeyn κ.λπ. και Oosthoek's Uitgeversmaatschappij, δηλαδή να εξετάσει την εφαρμογή του άρθρου 30 τόσο ως προς τα εγχώρια όσο και ως προς τα εισαγόμενα προϊόντα. Εντούτοις, αντιθέτως προς τα πραγματικά περιστατικά εκείνων των υποθέσεων, κανένα από τα προϊόντα των υπό κρίση υποθέσεων δεν είναι εισαγόμενο. Το ερώτημα στις παρούσες υποθέσεις προφανώς υποβλήθηκε λόγω της ανάγκης του εθνικού δικαστηρίου να εκτιμήσει τον ισχυρισμό των αναιρεσειόντων περί αντιστρόφου δυσμενούς διακρίσεως, δηλαδή τον ισχυρισμό τους ότι, αν το εθνικό δίκαιο δεν έχει εφαρμογή επί των εισαγομένων προϊόντων διότι αντιβαίνει στο άρθρο 30, θα πρέπει επίσης να μην έχει εφαρμογή επί των εγχωρίων προϊόντων, δεδομένου ότι, διαφορετικά, τα εγχώρια προϊόντα θα βρίσκονται σε λιγότερο πλεονεκτική θέση από τα εισαγόμενα.

35. Είναι σαφές ότι τέτοια αντίστροφη δυσμενής διάκριση δεν απαγορεύεται από το κοινοτικό δίκαιο. Όπως αποφάνθηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση Mathot [26], «η μη ευνοϊκή μεταχείριση των εγχωρίων προϊόντων σε σχέση με τα εισαγόμενα προϊόντα, εφαρμοζόμενη από κράτος μέλος σε τομέα που δεν υπόκειται σε κοινοτική κανονιστική ρύθμιση ή σε εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου». Ωστόσο, ο ισχυρισμός των αναιρεσειόντων ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου μπορεί να βασίζεται σε αρχή του εθνικού δικαίου απαγορεύουσα την αντίστροφη δυσμενή διάκριση. Μολονότι η διάταξη περί παραπομπής δεν αναφέρει ρητώς τη νομική βάση του ισχυρισμού περί αντιστρόφου δυσμενούς διακρίσεως, προκύπτει ότι η αρχή αυτή απορρέει από προηγούμενη υπόθεση την οποία έκρινε το ίδιο το ποινικό τμήμα του Cour de cassation [27]. Στην περίπτωση αυτή ανακύπτει το ζήτημα αν το Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα σε ζήτημα στο οποίο η διάταξη της Συνθήκης έχει μόνον έμμεση εφαρμογή και το οποίο είναι αμιγώς εσωτερικό.

36. Με την απόφαση Smanor [28] το Δικαστήριο δέχθηκε ότι έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί επί της εφαρμογής του άρθρου 30 σε εισαγόμενα προϊόντα υπό περιστάσεις παρόμοιες με αυτές των υπό κρίση υποθέσεων. Όπως εξέθεσε το Δικαστήριο στη σκέψη 7, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η κατάσταση που αποτέλεσε την αιτία της διαφοράς της κυρίας δίκης δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 της Συνθήκης και ότι, ως εκ τούτου, παρείλκε η απάντηση στο ερώτημα ως προς το άρθρο 30. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι ο ισχυρισμός αυτός στηριζόταν στο γεγονός ότι η υπόθεση αφορούσε την εφαρμογή γαλλικού δικαίου σε γαλλική εταιρία παραγωγής και πωλήσεως υπερκατεψυγμένης γιαούρτης στη γαλλική επικράτεια. Ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορούσε να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να εισαχθούν τα προϊόντα αυτά στη Γαλλία και να εφαρμοστεί επ' αυτών η γαλλική νομοθεσία [29]. Το Δικαστήριο διατύπωσε τη συλλογιστική ότι, «όσον αφορά το ζήτημα αν η Smanor μπορεί λυσιτελώς να επικαλεστεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου τις αρνητικές επιπτώσεις που ενδεχομένως συνεπάγεται η γαλλική ρύθμιση στις εισαγωγές υπερκατεψυγμένης γιαούρτης,

26 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Φεβρουαρίου 1987, 98/86 (Συλλογή 1987, σ. 809, σκέψη 9).

27 — Βλ. τη δημοσίευση στο *RJDA* 1/95, αριθ. 96, συνημμένη στις παρατηρήσεις του Pisuc.

28 — Απόφαση της 14ης Ιουλίου 1988, 298/87 (Συλλογή 1988, σ. 4489).

29 — Σκέψη 8 της αποφάσεως.

πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά παγία νομολογία του Δικαστηρίου, στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται, στο πλαίσιο του συστήματος του άρθρου 177 της Συνθήκης, να εκτιμήσει, ενόψει των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, κατά πόσον τα ερωτήματα, για τα οποία ζητεί την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, έχουν σημασία για την επίλυση της ενώπιόν του διαφοράς» [30]. Κατόπιν αυτού, το Δικαστήριο εξέτασε το σχετικό με το άρθρο 30 ερώτημα και έκρινε ότι το άρθρο 30 δεν απαγορεύει εθνική νομοθεσία όπως η επίδικη, καθόσον αυτή έχει εφαρμογή σε εισαγωγές από άλλα κράτη μέλη.

37. Όπως προκύπτει, το Δικαστήριο συνήθως αρνείται να εξετάσει ερωτήματα που αφορούν το άρθρο 30, με το σκεπτικό ότι η κατάσταση είναι αμιγώς εσωτερική, μόνον οσάκις ορισμένη διάταξη του εσωτερικού δικαίου αφορά αποκλειστικώς εγχώρια προϊόντα και δεν θα μπορούσε υπό οποιεσδήποτε συνθήκες να έχει εφαρμογή σε εισαγόμενα προϊόντα [31].

38. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μου, το Δικαστήριο πρέπει να αρνείται να αποφανθεί επί της εφαρμογής του άρθρου 30 σε εισαγόμενα προϊόντα, οσάκις είναι σαφές από τα πραγματικά περιστατικά ότι η κατάσταση περιορίζεται πλήρως στην εθνική επικράτεια. Όπως πρότεινε ο γενικός εισαγγελέας Γ. Κοσμάς με τις προτάσεις του επί της υποθέσεως Belgapom [32], θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι «το συνδετικό στοιχείο ορισμένης καταστάσεως προς το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 της Συνθήκης θα έπρεπε να αναζητηθεί στην προέλευση των προϊόντων τα οποία φέρονται, *στη συγκεκριμένη περίπτωση*, ως θιγόμενα από ορισμένο εθνικό μέτρο. Θα αποκλειόταν έτσι η εφαρμογή του άρθρου 30 αν η κατάσταση, στα πλαίσια της οποίας ανέκυψε η εκκρεμούσα ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου *διαφορά*, αφορούσε *αποκλειστικώς και μόνον* προϊόντα τα οποία παρήχθησαν ή κατασκευάσθηκαν στο κράτος μέλος στο οποίο πωλήθησαν και στο οποίο έχει ανακύψει η διαφορά αυτή» [33].

39. Δέχομαι ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας M. B. Elmer στις προτάσεις του επί της υποθέσεως CIA Security International [34], ένα προϊόν αποτελείται συχνά από πολυάριθμα μέρη και, ως εκ τούτου, τα διάφορα συστατικά μέρη του μπορεί να έχουν προέλθει από διάφορα κράτη μέλη, έστω και αν η συναρμολόγησή του πραγματοποιήθηκε εντός του κράτους μέλους το οποίο αφορά η υπόθεση. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να μην καθίσταται σαφές από τη διάταξη περί παραπομπής αν τα αγαθά παράγονται στο οικείο κράτος ή εισάγονται, πολλώ δε μάλλον το από πού προέρχονται τα συστατικά τους μέρη. Ωστόσο, οσάκις, όπως στις παρούσες υποθέσεις, δεν προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι συντρέχει παράβαση του άρθρου 30 ως προς τα προϊόντα που αφορά άμεσα η υπόθεση ή ως προς τα συστατικά τους μέρη, αλλά μόνον ότι μπορεί να συντρέχει παράβαση του άρθρου αυτού καθόσον τα εθνικά μέτρα έχουν ή μπορεί να έχουν εφαρμογή σε άλλα εισαγόμενα προϊόντα, φρονώ ότι το Δικαστήριο πρέπει να θεωρήσει την κατάσταση αυτή ως αμιγώς εσωτερική και, βάσει αυτού, να αποφανθεί ότι το άρθρο 30 δεν έχει εφαρμογή.

30 — Σκέψη 9 της αποφάσεως.

31 — Βλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Γ. Κοσμά επί της υποθέσεως στην οποία εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Αυγούστου 1995, C-63/94, Belgapom (Συλλογή 1995, σ. I-2467, σημείο 13).

32 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31.

33 — Σημείο 14 (η υπογράμμιση από το πρωτότυπο).

34 — Προτάσεις της 24ης Οκτωβρίου 1995 επί της υποθέσεως στην οποία εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 1996, C-194/94 (Συλλογή 1996, σ. I-2201, σημείο 28).

40. Περαιτέρω, φρονώ ότι αυτή είναι η ορθή προσέγγιση ακόμη και οσάκις είναι σαφές για ποιον λόγο υποβάλλεται το ερώτημα, επί παραδείγματι εφόσον το εθνικό δικαστήριο εξηγεί ότι ορισμένη εθνική διάταξη απαγορεύει την αντίστροφη δυσμενή διάκριση. Κατά την άποψή μου, είναι σημαντικό το Δικαστήριο να αποφαίνεται, βάσει του άρθρου 177 της Συνθήκης, εντός του καταλλήλου πραγματικού πλαισίου, όπως υποστήριξα με τις προτάσεις μου επί των υποθέσεων Leur-Bloem και Giloy [35]. Δέχομαι ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να φαίνεται απλό να αποφανθεί το Δικαστήριο επί ενός ζητήματος κοινοτικού δικαίου το οποίο, μολονότι ασκεί επιρροή για λόγους που οφείλονται στο εθνικό δίκαιο, δεν ανακύπτει άμεσα από τα πραγματικά περιστατικά μιας συγκεκριμένης υποθέσεως, επί παραδείγματι σε υποθέσεις όπως οι παρούσες, στις οποίες η νομοθεσία μπορεί να φαίνεται προδήλως αντίθετη στο άρθρο 30, καθόσον έχει εφαρμογή σε προϊόντα εισαγόμενα από άλλα κράτη μέλη. Μπορεί ακόμη και να φαίνεται ότι το Δικαστήριο αρνείται αδικαιολόγητα να συνεργαστεί, αν δεν επικουρεί το εθνικό δικαστήριο σε τέτοιες υποθέσεις. Ωστόσο, για τους λόγους που εκθέτω στις προτάσεις μου επί των υποθέσεων Leur-Bloem και Giloy, είναι συχνά επικίνδυνη η υποβολή ερωτήματος επί του κοινοτικού δικαίου εκτός του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται. Είναι προφανές ότι, ακόμη και σε υποθέσεις όπως οι παρούσες, μπορεί να ανακύψουν περίπλοκα ζητήματα. Ας υποθέσουμε, επί παραδείγματι, ότι ένα κράτος μέλος ισχυρίζεται ότι ορισμένη ένδειξη προελεύσεως πρέπει να προστατεύεται από τις εισαγωγές από άλλα κράτη μέλη. Τούτο θα μπορούσε να δημιουργήσει δυσχερή ζητήματα όπως:

1) το αν η εν λόγω ένδειξη προελεύσεως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού περί προελεύσεως·

2) εφόσον τούτο συμβαίνει, ο κανονισμός μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 36 της Συνθήκης·

3) εάν, εν πάση περιπτώσει, η επίκληση του άρθρου 36 μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως. Κατά την άποψή μου, είναι σαφές ότι τέτοια ζητήματα μπορούν και πρέπει να υποβάλλονται μόνον εντός του πραγματικού πλαισίου στο οποίο πράγματι ανακύπτουν.

41. Είναι σημαντικό να τηρεί το Δικαστήριο σταθερή στάση οσάκις αποφασίζει αν έχει αρμοδιότητα. Κατά την άποψή μου, η πιο συνεπής στάση είναι να αρνείται να αποφανθεί επί ζητημάτων κοινοτικού δικαίου σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες η επιρροή την οποία ασκεί το ερώτημα στην υπόθεση οφείλεται στο γεγονός ότι το εθνικό δίκαιο έχει μεταφέρει κοινοτικούς κανόνες σε αμιγώς εσωτερικό πλαίσιο, στο οποίο δεν έχουν εφαρμογή ως κανόνες του κοινοτικού δικαίου. Το αν η μεταφορά αυτή πραγματοποιήθηκε με ειδική εθνική νομοθεσία η οποία ενσωματώνει τους

35 — Προτάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 1996 επί των υποθέσεων C-28/95, Leur Bloem, και C-130/95, Giloy, μη δημοσιευθείσες ακόμη στη Συλλογή.

κοινοτικούς κανόνες ή επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής τους, όπως στις υποθέσεις Leur-Bloem και Giloy, ή με γενική διάταξη του εθνικού δικαίου απαγορεύουσα την αντίστροφη δυσμενή διάκριση ή τον αθέμιτο ανταγωνισμό, όπως μπορεί να συμβαίνει εν προκειμένω, δεν έχει σημασία.

42. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι το Δικαστήριο πρέπει να αρνηθεί να αποφανθεί επί υποθετικού ερωτήματος και να περιοριστεί στην ακόλουθη κρίση: «Το άρθρο 30 της Συνθήκης δεν έχει εφαρμογή επί εθνικού νόμου, καθόσον ο νόμος αυτός εφαρμόζεται στα εγχώρια προϊόντα.»

Πρόταση

43. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι στο ερώτημα που υπέβαλε το ποινικό τμήμα του Cour de cassation πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:

1) Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων, δεν απαγορεύει την εφαρμογή εθνικών μέτρων τα οποία προστατεύουν την ονομασία «montagne» ή «προέλευση montagne» όσον αφορά τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα.

2) Το άρθρο 30 της Συνθήκης δεν έχει εφαρμογή επί εθνικού νόμου, καθόσον ο νόμος αυτός εφαρμόζεται στα εγχώρια προϊόντα.